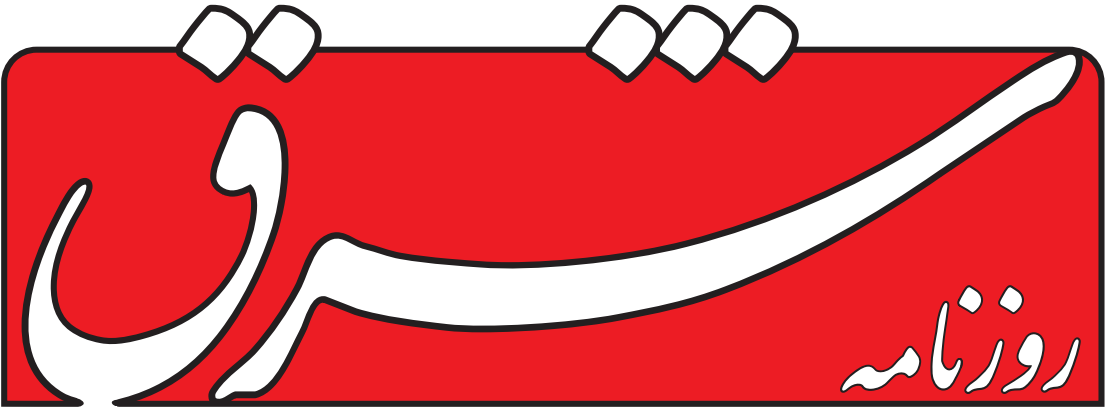

برخی مجازات‌ها متناسب با جرم نیست

رئیس قوه قضائیه گفت: متناسب با جرم و آثار آن در جامعه و متناسب با خسارت‌های جرم به اعتماد مردم و ضرر و زیان ناشی از جرم باید مجازات کنیم و حکم دهیم. برخی مجازات‌ها متناسب نیست. گاهی یا از این طرف بوم می‌افتم یا از آن طرف...

صفحه ۲

سه‌شنبه ۲۱ شهریور ۱۴۰۲ • ۲۶ صفر ۱۴۴۵ • ۱۲ سپتامبر ۲۰۲۳ • سال بیست‌ویکم • شماره ۴۶۴۷ • ۱۲ صفحه • ۱۵۰۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: سوپرانقلابی‌ها به دنبال بستن دست نظام، خوش به حال علی دایی، افزایش تعداد نمایندگان؛ شاید وقتی دیگر! عکاسی در پیوند با هنرهای دیگر از دریچه عکس‌های رابرت کاپا

سرمقاله

تحریم؛ چالش توسعه ایران

هادی حق شناس

تحریم، فرایند توسعه ایران را تحت‌تأثیر قرار داده و به اصطکاک جدی صنایع تبدیل شده است. بدیهی است که اولین‌گام توسعه‌یافتگی، صنعتی‌شدن است و صنعتی‌شدن منوط به تولید انبوه و تولید باکیفیت و با قیمت مناسب است. در اینجا باید این نکته را یادآوری کرد که امکان تولید در تمام نقاط جهان وجود دارد، اما اینکه تولید با چه قیمتی و چه کیفیتی انجام شود مهم است و تفاوت‌ها را بین کشورهای مختلف جهان رقم می‌زند.

نگفته واضح است که نخستین‌گام برای ایجاد صنایع و تولید کالا، سرمایه‌گذاری است. متأسفانه باید گفت تحریم‌ها سبب شده که تأمین سرمایه برای صنایع کشور بسیار دشوار شود و هم‌اکنون کار به جایی رسیده که کشور نه‌تنها برای تولید کالا گرفتار کمبود سرمایه است که فقر سرمایه در زیرساخت‌های اقتصادی هم موجب شده رفاه ایرانیان با چالش جدی مواجه شود. با وجود اینکه ایران یکی از بزرگ‌ترین مالکان نفت و گاز جهان است، به دلیل همین فقر سرمایه برای تأمین انرژی، بازار داخلی هم دچار مشکل و تنش شده است.

باید تأکید کرد که ادامه این وضعیت می‌تواند تأمین انرژی برای صنایع کشور را دچار بحران کند و بخش بزرگی از صنایع را از کار بیندازد. صنایعی که با مرارت تمام در طول سال‌های گذشته پا گرفته‌اند. بنابراین باید گفت که یکی از اصلی‌ترین گرفتاری‌های تحریم، اصطکاک است که پیش پای جذب سرمایه در ایران گذاشته است.

گذشته از این، در حال حاضر کشور با خروج گسترده سرمایه مواجه شده و این مسئله سبب می‌شود که تأمین سرمایه از منابع داخلی هم با مشکلات جدی مواجه شود. در اینجا باید تأکید کرد که تحریم موجب اختلالات گسترده برای صادرات نفت به عنوان اصلی‌ترین منبع درآمد کشور شده و دولت را با کسری بودجه مواجه کرده است. بنابراین دولت نه‌تنها قدرت سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های اقتصادی و صنایع کشور را ندارد بلکه از اساس برای تأمین دخل و خرج خود دچار مصیبت شده است.

تأمین سرمایه از بخش خصوصی هم به دلایل گوناگون امکان‌پذیر نیست؛ همان‌طور که اشاره شد، فرار سرمایه از کشور یکی از چالش‌ها و موانع جدی این بخش است و دیگر، تورم مدام صعودی سبب شده تا بخش خصوصی هم رغبتی به سرمایه‌گذاری در صنایع و تولید نداشته باشد و برای حفظ ارزش سرمایه خود آن را به کالای باارزش تبدیل کند و ریسک تولید در شرایط تورمی و رکود بازار را به جان نبرد.

در واقع نااطمینانی در سرمایه‌گذاری موجب شده سرمایه‌گذاران داخلی هم برخلاف گذشته تمایلی به ریسک‌های بزرگ با سرمایه خود نداشته باشند و پول خود را به بازارهای سوداگرانه تزریق کرده با در کشورهای اطراف ایران، اقدام به خرید ملک و سایر کالاهای بادوام کنند.

نکته دیگری که باید به آن اشاره کرد، مانع تحریم برای ورود فناوری روز به صنایع ایران است. در حال حاضر صنایع بزرگی مانند فولاد و سیمان کشور شدت مصرف انرژی بسیار بالایی دارند؛ زیرا این صنایع و سایر کارخانجات نتوانسته‌اند ماشین‌آلات و فناوری روز را وارد کشور کرده و راندمان تولید خود را بالا ببرند. در نتیجه هزینه تولید بالا رفته و تولید از مزیت رقابت خارج می‌شود. مسئله دیگری که باید به آن اشاره کرد، مهاجرت توده‌وار نیروی انسانی از ایران است. صنایع در حال حاضر با کمبود شدید نیروی متخصص و ماهر دست‌وپنجه نرم می‌کنند و سالانه بخش بزرگی از نیروهای متخصص خود را به دلیل مهاجرت از دست می‌دهند. بنابراین کیفیت و کمیت کالا تحت‌تأثیر این‌س عوامل کاهش قابل ملاحظه داشته و موجب رشد نرخ بیکاری در کشور می‌شود. با این حساب باید گفت که تحریم نه‌تنها مانع بزرگی سر راه توسعه و صنعتی‌شدن کشور ایجاد کرده است که در حال حاضر با طولانی‌شدن سال‌های تحریم ایران، تنش به بخش‌های زیرساختی اقتصاد کشور رسیده و مهاجرت گسترده نیروی متخصص و ماهر نیز کیفیت تولیدات ایران را به‌طور جدی تحت‌تأثیر قرار می‌دهد.

بنابراین لازم است سیاست‌گذاران با درک ابعاد تأثیرگذاری تحریم بر توسعه کشور، حل چالش‌های سیاست خارجی را به اولویت اول خود بدل کرده و تصور نکنند که با میان‌برهای پرهزینه و کم‌تأثیر می‌توانند مسئله اصلی یعنی چالش سیاست خارجی را تقلیل دهند؛ چنان‌که در سال‌های طولانی تحریم این متخصصان تقلیل نداشته و به تشدید تبعات تحریم بر اقتصاد و توسعه کشور انجامیده است.

ششمین شماره «اهالی» ضمیمه شهری «شرق» منتشر شد

زلزله پایتخت «ترس بیجا» یا «نگرانی واقعی»

«اهالی» را در سایت وشبه‌های اجتماعی «شرق» بخوانید

شرق: ایران در مسیر ناگزیر دموکراسی است و راه دموکراسی از ثبات سیاسی می‌گذرد. این بخشی از سخنان سعید لیلاز، تحلیلگر اقتصادی و استاد دانشگاه در گفت‌وگو با «شرق» است. لیلاز پیش از این یادداشتی با عنوان «مسئله تحریم نیست، برای «شرق» نوشته بود که نتیجه پژوهش شخصی اوست. در این مقاله به وضوح این بحث مطرح می‌شود که ایران در قیاس با کشورهای منطقه و برخی از کشورهای همگون در حوزه اقتصادی، با وجود تحریم‌های الوان توانسته است در مسیر رشد قرار بگیرد و کارنامه قابل قبولی ارائه دهد. او می‌گوید این مسیر رشد را می‌توان دید و درک کرد؛ البته اگر از «میان‌مایگی»‌های مرسوم روشنفکری به زعم او رهایی یابیم. خواندن این مقاله خالی از لطف نیست و قطعاً می‌تواند مبنایی برای بحث و جدل‌های ساختاری در حوزه اقتصاد باشد.

یادداشت

وصله ناجور سیاست‌های مسکن بر برنامه هفتم

معاملات ملکی دولت و شهرهایی که غیر قابل زیست خواهند شد

فرشید سامانپور پژوهشگر

برنامه پیشنهادی هفتم با همه انتقاداتی که به همراه داشته، حاوی موارد ارزشمندی در زمینه منابع طبیعی هم هست. تأکید بر رعایت برنامه آمایش سرزمینی، الغای قاطع تملک خصوصی بر زمین‌های واگذارشده از منابع طبیعی و تسری آن به مناطق آزاد، احیای جنگل‌ها و ممنوعیت برداشت چوب از جنگل‌های طبیعی، ممنوعیت انتقال آب غیرشرب میان حوضه‌های آبریز داخلی، تعدیل تعداد جاه‌ها و نظارت قاطع‌تر بر رعایت سقف برداشت، صدور سند برای اراضی کشاورزی مشروط به حفظ یکپارچگی و کاربری موجود، نظارت بیشتر بر اراضی صنعتی و خلع بد از اراضی صنعتی غیرفعال، انحصار معاقبت‌های مالیاتی مناطق آزاد به فعالیت‌های صادراتی جزء موادی است که در صورت اجرای درست می‌تواند نگرانی‌های مربوط به آب و خاک را کاهش دهد. اما فصل مسکن همین برنامه نه تنها با مأموریت‌های اصلی وزارت راه و شهرسازی و حتی قوانین مادر و مرتبط در تناقض است، بلکه می‌تواند منافی بسیاری از محاسن فوق هم باشد و چه‌بسا زیست‌پذیری شهرها را با مشکلات اساسی روبه‌رو کند. شدت مسئله چنان است که به شکلی بی‌سابقه اعتراض بیش از صد متخصص شهرسازی را برانگیخت. متخصصان شهر و شهرسازی به خاطر ارتباط نزدیک با مدیران شهری و کشوری کمتر هم پیش می‌آید که اعتراض خود را رسانه‌ای کنند. نگاهی به ترکیب امضاکنندگان

گرمایش زمین و تلاطم بازار جهانی مواد غذایی، توسعه‌یافته‌ها را نگران تورم و کشورهای فقیر را نگران سوء‌تغذیه کرد

اقتصاد گرفتار «ال نینو»

گزارش تیریک را در صفحه ۴ بخوانید

هزار بار به آینده ایران امیدوار هستم

بررسی اقتصاد ایران و جایگاه آن در مختصات آینده در گفت‌وگو با سعید لیلاز

◆ عکس: سهند ناکی، شرق
نقطه‌عطف نگاه لیلاز، امیدواری نسبت به آینده است. او با قاطعیت می‌گوید به آینده امیدار است و البته امیدواری‌اش نیز با تحلیل همراه شده. هم‌سخنی با او البته امیدواری را تسهیل می‌کند و می‌شود خط و سیر مشخصی را دید که در قالب امید، معنایی مشخص و مطلوب می‌یابد. از همین منظر تأکید دارد که بخشی از ناامیدی‌ها در بستر اتفاقاتی نظیر لجبازی‌های بی‌ارزش سیاسی شکل می‌گیرد که باعث می‌شود ما همدیگر را انکار کنیم. او اعتقاد دارد در عرصه سیاسی نیز فروپاشی ساختار سیاسی خطری بزرگ است که باید به آن آگاه بود. لیلاز تأکید دارد که مردم باید مطالبات مدنی داشته باشند و سیستم سیاسی و اجرایی برای قوام خود راهی جز جلب رضایت مردم ندارد. این مسئله از نگاه او به استقرار و تثبیت تدریجی دموکراسی در ایران منجر می‌شود. سعید لیلاز چند روز بعد از چاپ مقاله‌اش میهمان روزنامه بود و در حلقه تعدادی از بچه‌های «شرق» نشست و به پرسش‌های آنان در فضایی دوستانه پاسخ داد. متن زیر بخشی از ایده‌های او است که صمیمانه مطرح شدند و امروز به چاپ می‌رسند.

رهنر انقلاب اسلامی در دیدار هزاران نفر از مردم سیستان و بلوچستان و خراسان جنوبی:

مردم و مسئولان مراقب باشند

◆ دشمن برای بحران آفرینی جدی است، ما هم برای مقابله بسیار جدی هستیم

◆ تشکر صمیمانه از ملت و دولت عراق برای پذیرایی از ۲۲ میلیون زائر اربعین

صفحه ۲

۳۰ درصد تماس‌های روزانه اورژانس مزاحمت تلفنی است

جرم‌انگاری برای مزاحمان اورژانس؟

علی باقری‌کنی هم از برخوردهای رادیکال با مذاکره به ستوه آمد

نقد از درون

«شرق» از نخستین روز نشست فصلی شورای حکام گزارش می‌دهد

نشست بی‌خطر

گزارش میدانی از چند ساعت گشت‌وگذار در بلوار گلشهر استان خراسان رضوی

دیدار با کابل در مشهد

گزارش‌ها از سفر رهبر کره شمالی به روسیه

«پوتین» و «اون» نیازمند یکدیگر

یادداشت

برای مردم اما بدون مردم؟

حسین حتکو کارشناس اقتصادی

«توسعه عبارت است از بسط آزادی‌ها و حذف انواع نآزادی‌هایی‌که فرصت اندک و انتخاب‌های محدود برای نقش‌آفرینی افراد بر جای می‌نهد» (آمارتیاس).

«دولت مردمی» عنوانی است که دولتی‌ها و طرفدارانش برای دولت سیزدهم برگزیده‌اند و این روزها نیز بارها از آن در تبلیغات شهری استفاده می‌شود. آقای رئیسی در سفر اخیر خود به خراسان جنوبی و در جمع‌های مختلف نیز بسیار از «مردم» سخن گفت؛ سخنانی که به نظر هر چه بیشتر تکرار می‌شود، همدلی کمتری را در همین «مردم» برمی‌انگیزد. چرا؟! شاید مشکل در نحوه ارتباط و مواجهه دولت با همین «مردم» است. در همین سفر خراسان جنوبی، آقای رئیسی در جمعی گفت: «اگر کسانی فکر می‌کنند که بنده از تریبون‌های مختلف مشکلات را به جامعه منتقل خواهم کرد، هرگز چنین کاری نخواهم کرد. ما آماده‌ایم که مشکلات را حل کنیم.» (رسانه‌ها- ۶/۱۶) و در جمعی دیگر عنوان کرد: «دولت مردمی قائل به این است که امور باید به مردم واگذار شده و دولت صرفاً به هدایت، حمایت و نظارت بپردازد» (رسانه‌ها- ۶/۱۶). سؤال این است که چگونه ممکن است مردمی که از مسائل و مشکلات بی‌خبرند؛ یعنی نه دولت این موارد را با آنان در میان می‌نهد و نه امکان و فضای لازم برای طرح این مسائل و مشکلات به منتقدان و مخالفان دولت داده می‌شود و گاه با آنان برخورد هم می‌شود (توقیف سایت «انتخاب»)، توان اداره امور کشور و قدرت حل مسائل و مشکلاتی را که نمی‌دانند چیست، داشته باشند؟! ادامه در صفحه ۵

جناب آقای محمدرضا بزم‌شاهی

مصیبت درگذشت پدر گران قدرتان مرحوم

ابوالقاسم بزم‌شاهی را صمیمانه تسلیت عرض

می‌کنیم. از خداوند سبحان برای آن مرحوم علو

درجات و برای شما و بازماندگان صبر آرزو مندیم.

علی باقری، علیرضا صادقیان، محمد لولایی، شهرام آذربی

حجت میرزایی، رضا کیانی، کیانوش جهانپور، جواد رضوی

گوروش خسروی، حسین بی‌غم، مهدی جمارانی

فرهاد رفیعیان، علیرضا فرزانه خو، حسن فایضی

محمد مجیری، بهروز فضلی، مهدی رحمانیان

ج- در ماده ۵۱، وزارت راه و شهرسازی مکلف شده است که برای ساخت مسکن توسط روستاییان زمین در اختیار آنها قرار دهد. ظاهر این قانون زیاست، اما همه می‌دانند که زمین روستایی بکر معمولاً یا کشاورزی یا مرتع است و اعطای زمین و گسترش بی‌برنامه روستا به معنای ورود به این عرصه‌های حیاتی است که همین حالا هم آسیب جدی دیده‌اند (به ویژه بر اثر سیاست‌های غلط سال‌های ۸۴ تا ۹۲). از سوی دیگر معضل مهم روستاهای ما ساخت بی‌حد و نصاب خانه و ویلا توسط غریبیمان است و شواهد نشان می‌دهد بخش مهمی از زمین‌های الحاقی معمولاً نصیب این قشر می‌شود. این زمین‌های حمایتی هم در صورت اعطا و با توجه به غلبه معاملات غیررسمی در روستاها، به احتمال بسیار زیاد باز هم نصیب همان ساکنان فعلی خواهد شد.

د- در تبصره ماده ۵۲، برخلاف قوانین مهم و تأییدات صریح مقامات عالی کشور مبنی بر حفاظت از محدوده و حریم تهران، گسترش محدوده شهر تهران، برای تهاژت زمین با ساکنان بافت‌های فرسوده و تاریخی و صاحبان باغ‌ها مجاز دانسته شده است. در این ماده اصولاً زمین حومه تهران، ابزار تأمین مالی برای تملک باغ‌ها و بازآفرینی بافت فرسوده و تاریخی شده است و همه می‌دانیم که زمین‌های غیرکوهستانی اطراف شهر تهران معمولاً مالکیت غیردولتی حقیقی و حقوقی دارند و صاحبان این اراضی چه منافعی که نصیبشان نخواهد شد! امکان بروز فساد و... بماند برای یادداشت دیگران.

ادامه در صفحه ۵